

Borgmestrene MENER...

Måske er der grænser for vækst, og måske gør vi i yderområderne os faktisk nogle af de første erfaringer med at skabe livskvalitet uden vækst - tre borgmestre deler ud af deres erfaring fra Mulighedernes Land

Af Lene Kjelgaard Jensen, Winni Grosbøll og Holger Schou Rasmussen

Danmark er for lille til udkantsområder

Fraflytning, landsbydød og tomme huse er blevet billedet på de egne af Danmark, hvor vi bor. Vi er på mange måder under massivt pres, og konklusionen lyder fra mange sider, at når yderområderne ikke er økonomisk bæredygtige, ja så må vi afvikle dem. Men er det ikke et både banalt, ahistorisk og usolidarisk synspunkt? Danmark har de seneste 20-30 år gennemgået en omfattende forandring, hvor vi har skullet tilpasse vores samfund, fordi store dele af den industri, som vi baserede vores velfærd på, er flyttet til andre lande. Denne omstilling ramte først byerne og særligt København, som en massiv krise. I dag er København og de fleste større byer kommet godt igennem krisen ved at omstille sig til nye typer af erhverv inden for administration, service, viden og kreativitet og

ved at udvikle rammerne for borgernes livskvalitet. Denne omstilling kom dog ikke af sig selv. Massive offentlige investeringer i infrastruktur, kulturinstitutioner og byfornyelse er blevet fulgt op af store private investeringer. Disse investeringer har været nødvendige. Alle steder i verden vokser byerne i både befolkningstal og i økonomisk betydning. Byernes omstilling til en ny tid, hvor industri og landbrug betyder mindre, har derfor været vigtig for Danmarks samlede udvikling. På landet er historien mildt sagt en anden. Her har der ganske vist også fundet en omstilling sted, men den har hidtil mest stået i afviklingens tegn. I yderområderne mister vi hvert år arbejdspladser og indbyggere som følge af effektiviseringer og lukninger i både den private og den offentlige sektor. Det er en langsigtet udvikling, som siden 2008 er blevet yderligere styrket af finanskrisen, der har ramt os ekstra hårdt. Det sætter vores kommunale økonomi under et bestandigt pres, hvor vi hvert år skal skære mere og mere. Det rammer den borgernære service i form af eksempelvis pleje og undervisning. Men det rammer også de ressourcer, vi som kommuner har til at igangsætte og skabe rammer for den positive del af omstillingen. Den del som ikke handler om det, der forsvinder, men om det nye vi bygger op. Vi har selv en tro på, at vores rolle i fremtidens Dan-

mark bygger på de mange ting, som er særlige for yderområderne. Hos os er der plads til at dyrke fødevarer og producere bæredygtig energi, her er natur, åbne vidder og rum for rekreation, og der er plads til at huse den produktion, som vi alle efterhånden er blevet bevidste om, at vi fortsat behøver i Danmark.

Udvikling uden vækst

Mulighedernes Land har spillet en væsentlig rolle for vores fælles tro på yderområderne, fordi vi i projektet har vist, at succeskriteriet for en kommunes udvikling kan måles i andet end vækst i befolkningstal og økonomi. I løbet af den tid, projektet har eksisteret, er det blevet stadig tydeligere for os, at vilkårene for udvikling er radikalt anderledes i yderområderne, og at det ikke nytter stædigt at forsøge at skabe samme type økonomisk vækst som i byerne. Yderområderne er ikke en fattigere udgave af storbyen. Vi har gennem Mulighedernes Land arbejdet på at finde nye veje til at gentænke og aktivere vores ressourcer og potentialer.

Måske ligger der endda en mere generel læring i de erfaringer, som vi gør os i disse år? I et europæisk og globalt perspektiv er Danmark et yderområde, som må kæmpe for at være en del af

den globale udvikling. Samtidig er det et åbent spørgsmål, om vi kan blive ved med at forvente de samme høje vækstrater, som vi har haft i det 20. århundrede. Måske er der grænser for vækst, og måske gør vi i yderområderne os faktisk nogle af de første erfaringer med at skabe livskvalitet uden vækst. Det er hårdt og svært, men det er samtidig en spændende og dybt motiverende udfordring, som gør vores politiske arbejde meningsfuldt hver dag.

Se på stedet – ikke på statistikken

Projekterne i Mulighedernes Land har skabt udvikling i egne, hvor de generelle statistikker ser sorte ud. I debatten om yderområderne glemmes det ofte, at et faldende befolkningstal alene er udtryk for et gennemsnit. Konsekvensen af denne forenkling er, at yderområderne bliver set som fortabte, og at afvikling bliver opfattet som den eneste logiske udvej. Men bag de nedslående tal gemmer sig mange både små og store succeshistorier. I den nationale debat kan man nemt få den opfattelse, at der kun er mennesker, som flytter væk fra yderområderne. Men det overses, at der hvert år flytter mange mennesker til vores kommuner for at gøre deres drømme til virkelighed, for at få et godt job eller for at komme tættere på familien. Og det overses, at baggrunden

Lolland

Safarigæsterne har fået en grund til at stoppe op i Hunseby-Maglemer og Bandholm, der ligger på hver sin side af Knuthenborg SafariPark. Byerne er ofte det eneste indtryk, de 250.000 årlige besøgende i parken får af Lolland, og derfor er der blevet investeret i smukke byrum og opholdssteder, der hvor det har en lokal effekt og samtidig er synligt for de mange forbigående. Projektet er et bud på, hvordan lokalområder til turistattraktioner kan få del i en eksisterende turismeindustri, der ellers kan have en tendens til at lukke sig om sig selv. Foto: Carsten Ingemann.

◀ Thisted

Tomme og faldefærdige huse i hovedgaden gav tidligere både borgere og besøgende i Vestervig indtryk af tilbagegang. I løbet af en årrække har næsten halvdelen af byens borgere været involveret i et samarbejde med kommunen om at nedrive de tomme huse og forny byen. Det har skabt kig til åen og åbning mod byparken og den natur, der omgiver byen. Nogle af tomterne er solgt til naboer, én er omdannet til skulpturhave, én er blevet til et nyt lavenergihus kaldet 'Mulighedernes Hus' mens andre er blevet til nye, fælles byrum. Vestervig er et eksempel på, hvor langt man kan komme, når borgere og kommune arbejder sammen. Foto: Carsten Ingemann.

ofte er små lokalsamfund og dynamiske virksomheder, der har formået at omstille sig ved at tage udgangspunkt i og nytænke de menneskelige, fysiske og økonomiske ressourcer, som vi har i yderområderne. Og det overses også, at der i disse virksomheder – såvel som i vores kommuner – er jobs, som er både spændende og kompetencegivende, og som frem for alt kræver arbejdstagere, der formår at tænke innovativt.

Vi skal arbejde sammen

Med Mulighedernes Land har vi taget fat på den store udfordring, det er at skære ned og bygge op på samme tid. De enkelte projekter, som vi har realiseret, skaber ikke i sig selv den nødvendige omstilling. Dertil er de for små og for

spredte. Men arbejdet med Mulighedernes Land har modnet et strategisk niveau i vores kommuner, og det har givet os den centrale læring, at skal vi lykkes med at skabe udvikling uden vækst, så må vi handle sammen. Hver for sig kan ingen af os håndtere de store problemer, som vi i dag står over for i de danske yderområder. Men står vi sammen og handler på tværs af traditionelle skel, kan vi flytte store ting. Vi har oplevet, hvad der kan ske, når vi i kommunen for alvor begynder at arbejde sammen med civilsamfundet og det lokale erhvervsliv. Der er ildsjæle og lokalsamfund, som kæmper indædt for at skabe en positiv udvikling i deres lokalmiljøer. Ikke ved at skælde ud på kommunen, men ved selv at tage fat. Dem skal vi støtte op om. Der er innovative lokale virksomhe-

der og lokalt forankrede sparekasser, der investerer i vores kommuner, og der er kulturhuse, som bliver skabt på folkeaktier. Dem skal vi hjælpe på vej. I kommunerne skal vi ikke kun lave rammer for samfundets udvikling, vi skal bruge tid og ressourcer på i fællesskab med de mange andre, som tror på en lokal positiv udvikling, at skabe perspektivrige projekter.

Vores omstilling

Ja, vi er stadig afhængige af bloktilskud. Men støtte i sig selv er ikke noget mål for os. Vores vision og håb er i stedet at spille en ligeværdig rolle i udviklingen af et bæredygtigt Danmark. Danmark er et lille land, det er nemt at komme rundt, og i en europæisk målestok virker det li-

▲ Bornholm

Det dramatiske klippelandskab i Vang er eftertragtet af både klatrere, mountainbikere og vandrefalke. Og selvfølgelig af de lokale beboere. I forbindelse med Mulighedernes Land satte Bornholms Regionskommune sig i spidsen for et samarbejde mellem de mange forskellige interessegrupper og skabt en løsning, der balancerer de forskellige interesser. Som en del af projektet blev det besluttet at bevare den gamle udskibningspier. NCC, som havde brudt granit i bruddet, var forpligtet til at fjerne den, men de indvilligede i at bruge pengene til at omdanne pieren et rekreativt område, hvor man i dag bl.a. kan bade og fiske med udsigt til den dramatiske klippevæg. Projektet er et godt eksempel på, at projekter i yderområderne både skal være attraktive for beboerne i kommunen og skal kunne tiltrække turister. Foto: Vivi Granby

gefrem useriøst, at vi taler om udkantsområder. I stedet for at udpege vindere og tabere må vi blive bedre til at se, at storbyer og landdistrikter har forskellige kvaliteter, som på hver deres måde er vigtige for Danmarks udvikling. Og vi er nødt til at behandle vækstområder og yderområder forskelligt for at løfte Danmark som helhed. Indleder vi ikke et mere ligeværdigt samarbejde, frygter vi, at mange værdier og muligheder overses, og at store dele af landet for alvor bliver til udkantsområder, som mange år frem vil tynge hele Danmark.

Vi er overbeviste om, at vi igen kan skabe positiv udvikling i vores kommuner. Ikke nødvendigvis med en samlet økonomisk og befolkningsmæssig vækst, men med vækst i de erhverv, som vi skal

leve af i fremtiden, og med vækst i de lokalsamfund, som tilbyder livskvalitet til borgerne. Og med et mål om at gøre hele Danmark mere bæredygtigt – økonomisk, miljømæssigt og socialt. Det kræver dog en national bevidsthed om, at det er en fælles indsats at omstille hele Danmark, og at det kræver investeringer fra kommuner, de lokale civilsamfund, staten og private, hvis det skal lykkes. ■

Om Forfatterne

Lene Kjelgaard Jensen (V), borgmester Thisted Kommune; Winni Grosbøll (A), borgmester Bornholms Regionskommune og Holger Schou Rasmussen (A), borgmester Lolland Kommune